

Oktatási jogok biztosa

● Budapest (MTI)

Várhatóan szeptemberben kezd meg működését az oktatási jogok biztosának hivatala. A mintegy 6-10 tagú szakértői testület működéséhez mintául az ombudsmani hivatal szolgál, azaz a különbséggel, hogy ajánlásait a miniszterhez fogalmazza meg. A vizsgálatokat egyéni bejelentések, illetve saját éves munkaterv alapján végzik majd.

Az Oktatási Minisztériumban felállítandó hivatal tanácsadó szerve a most megalakult kilenc tagú Országos Diákjogi Tanács és a Közművelődési Tanács lesz. A tárca tervei szerint semmiféle megkötöttség nem lesz, panaszával bárki a hivatal munkatársaihoz fordulhat. A hivatal vezetőjét pályázat útján választják majd ki. Kitráshoz azonban szükség lesz a közoktatási törvény módosítására, erre várhatóan májusban kerül sor.

A minisztérium által tervezett infrastrukturális fejlesztési programról, illetve a megvalósítására létrehozandó pénzügyi alapról szólva Sió László, a tárca kabinetfőnöke elmondta: először el kell dönteni, hogy melyek azok a minimális feltételek, amelyek egy iskolában a megfelelő színvonalú oktatás biztosításához szükségesek. Ezeket ellenőrizni és értékelni kell. A pénzügyi alapot illetően hangsúlyozta: a jövő évi költségvetésből várhatóan 100 millió nagyságrendű összeget különítenek majd el erre a célra.

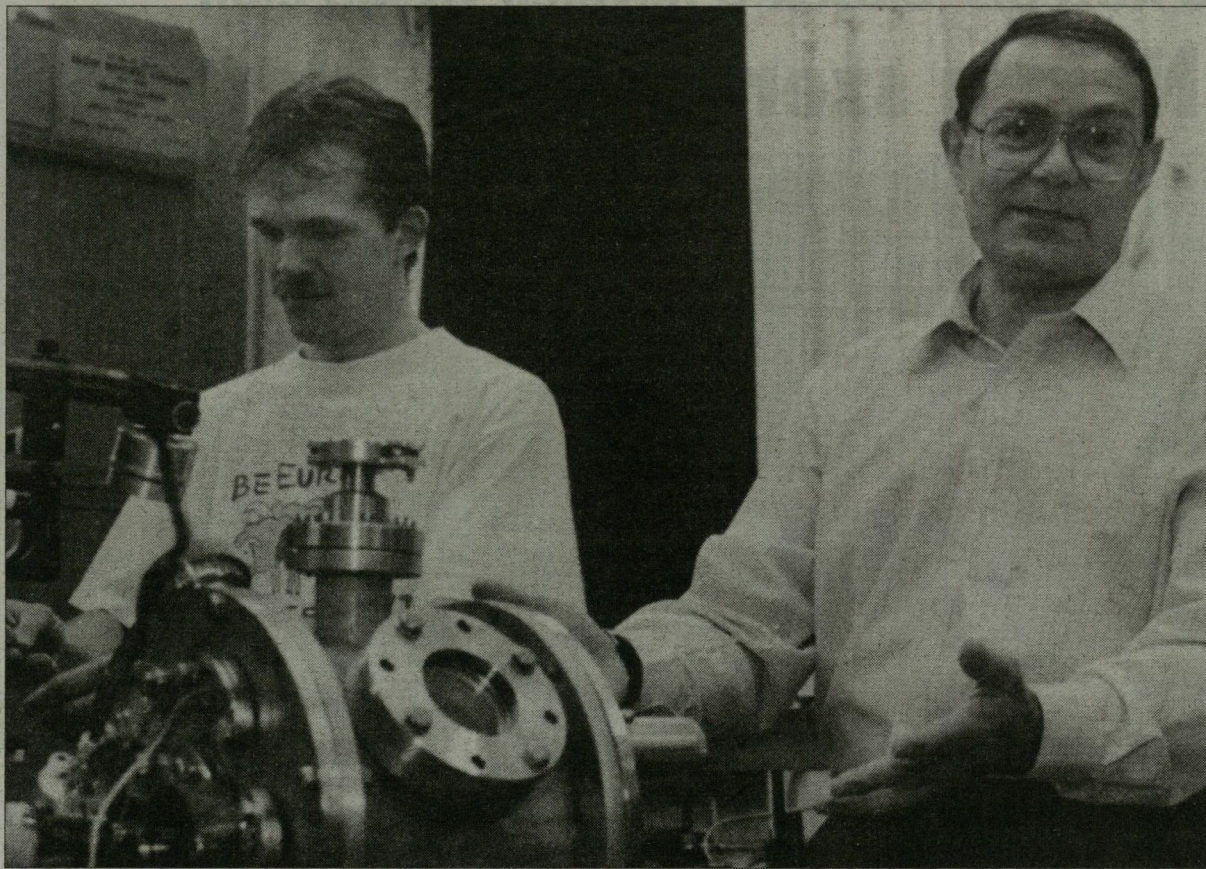
A támogatások pályázati úton nyerhetők el, amelynek kétféle módját említette a kabinetfőnök. A minisztérium egyrészt egy úgynevezett adiciónális alapot kíván létrehozni. Ennek lényege, hogy a fejlesztéshez szükséges pénz egy részét a minisztérium biztosítja, a fennmaradó részt a pályázó állja. Azokban az esetekben, amikor az önkormányzatok anyagi helyzetük miatt ezt nem tudják vállalni, olyan pályázati feltételeket kívánnak teremteni, amelyek révén a beruházás teljes költségét az alap állná. Ez különösen a kistélepek, illetve nagyobb intézményi hálózatok működését önkormányzatok esetén bírhat jelentőséggel – hangsúlyozta Sió László.

Műegyetemi konferencia

● Budapest (MTI)

A felsőoktatási integráció létrejötté után tiszta versenyhelyzet alakul ki, amelyben a gyenge teljesítménynek többé nem lesz helye – mondta Kiss Ádám, az oktatási tárca helyettes államtitkára, a Műegyetem 2000 konferencia záróülésén. A kétnapos tanácskozási napirendjén a mémóki szakok oktatás-fejlesztése mellett, többek között a tudományos szervezés, az idegen nyelvi képzés témái szerepeltek. Kiss Ádám hangsúlyozta: a felsőoktatás világszerte átalakulás előtt áll, a folyamat nem feltétlenül kötődik a rendszerváltáshoz. Megváltoztak a társadalmi igények, az informatika forradalma pedig megkérdőjelezheti az egyetemek és főiskolák hagyományos misszióját. Kiss Ádám a jövő feladatai közül a szakemberképzés fejlesztését, a kutató kapacitás fenntartását, a tehetséggondozás biztosítását és a minőségbiztosítás kérdését emelte ki.

● NATO-támogatást nyertek a szegedi fizikusok Eladható termék a cél

A projekt résztvevői közül: Geretovszky Zsolt kutató és Szörényi Tamás programvezető. Akadémiai támogatásuk sokszorosát nyerték. (Fotó: Schmidt Andrea)

Az MTA Lézerfizikai Kutatócsoportja, amely a JATE Optikai és Kvantumelektronikai Tanszékén működik, 30 millió forintot nyert a NATO Tudomány a békéért elnevezésű pályázatán. A kutatási program során intelligens szenzorokat állítanak majd elő lézer alapú, környezetbarát technológiával.

A NATO 1997 nyarán hirdette meg Tudomány a békéért elnevezésű, öt évre szóló programját. Ennek célja a NATO tagországok és partnerországok közötti kapcsolatok erősítése közös, piacorientált, ipari vagy környezetvédelmi célú kutatások támogatásával. A pályázati felhívás olyan kutatási programokra szól, amelyek a tudományos szféra és a gazdaság közötti együttműködésen alapulnak, és céljuk ipari technológia, termék kifejlesztése.

A pályázat története

Ennek tükrében különösen figyelemreméltó az a tény, hogy egy alapkutatással foglalkozó, tudományegyetemen működő kutatócsoport sikerrel szerepelt a pályázaton. A Magyar Tudományos Akadémia Lézerfizikai Kutatócsoportja, amely a József Attila Tudományegyetem Optikai és Kvantumelektronikai Tanszékén működik „Lézer alapú, környezetbarát technológiák intelligens szenzor gyártására” című pályázatával 30 millió forint támogatást nyert. Ez az összeg sokszorosára a kutatócsoport éves akadémiai támogatásának. A szegediek tudományos partnere a Mons-i Egyetem (Belgium), és a Bukaresti Nemzeti Lézerfizikai Intézet. A szenzorok gyártásában a Római Akusztikai Intézetet is bevonják. Intézetekkel együtt, a magyar ipari partner pedig a Mikro-Vákuum Kft.

Pályázati témajavaslatunkat 1997 szeptemberében nyújtottuk be a NATO Tudományos Tanácsához. Decemberben felszólították azokat a pályázókat, akiknek témajavaslatuk kedvező elbí-

A pályázatról

● Munkatársunktól

A NATO Tudományos Tanácsa 1997. június 26-án hirdette meg Tudomány a Békéért című új, öt évre szóló tudományos programját a tagországok és a partnerországok közötti piacorientált ipari projekt-együttműködések elősegítésére. A program lényege, hogy a partnerországok részére segítse a piacorientált és környezetbarát gazdaságba való átmenetet. A program alkalmazott tudományos és műszaki projekteken keresztül elsősorban ipari és környezeti problémák megoldására törekszik oly módon, hogy ösztönzi a tudományos kutatás és az ipar, valamint az eredmények más felhasználóinak együttműködését. A program célja az ipar, a környezetvédelem és a polgári biztonság megoldása mellett a partnerországok tudományos infrastruktúrájának erősítése. Ennek módja, hogy a NATO a partnerországokban a résztvevő intézetek részére tudományos műszerek, számítógépek, szoftverek beszerzését, utazásokat, tanfolyamokat, szakértők alkalmazását, valamint a projekttel kapcsolatos anyagok beszerzését támogatja. Az egyes projektekre adható NATO támogatás általában összesen 10-12 millió belga frank, melybe beleértendő a projektben részt vevő valamennyi intézmény és személy támogatása.

rálásban részesült – így minket is –, hogy dolgozzák ki részletes programtervüket. Ehhez 196 ezer belga frank támogatást kaptunk. A részletes dokumentumot 1998 május elsején adtuk be. Júniusban jött az értesítés, hogy júliusban egy 15 tagú brüsszeli testület előtt kell „megvédeni” a projektünket – magyarázza a nem mindennapi szigorúságú pályázat menetrendjét Szörényi Tamás, a nyertes kutatási program vezetője. – A NATO országok műszaki és tudományos szakértőiből álló testület igen komolyan vette feladatát; alaposan mérlegelték, valóban lesz-e gyakorlati haszna azoknak a kutatóknak, amelyeket az adóízetek pénzéből támogatnak. Szeptemberben értesítést kaptunk arról, hogy pályázatunkat elfogadták, de a végleges döntéshez még kiegészítéseket kértek. Részletes, havi lebontású munkatervet, minden részfeladatra felölőket és a későbbi szabaddal használati jogok szabályozását. Ezt novemberben küldtük el Brüsszelbe. Decemberben Chris De Wispelaere úrtól, a NATO programvezetőjétől levelet kaptunk, melyben értesített bennünket, hogy már csak egyetlen hiba van a támogatási szerződés aláírásának.

Igazolnunk kellett, hogy a megvásárolandó berendezések valóban annyiba kerüljenek, amennyit mi megjelöltünk. Ezért pro forma számokat kellett beszerezniük három, különböző országbeli cégtől. Egy hét alatt teljesítettük a feladatot. Végül január 7-én kaptuk meg a december 18-án keltezett levelet arról, hogy a pályázatot elfogadták. A munkát viszont csak akkor kezdhethük el, ha a programban résztvevő összes intézmény vezetője – részünkről a JATE rektora – aláírja a szerződést – foglalja össze a szegedieknek sok száz munkaórát jelentő pályázat történetét Szörényi Tamás.

A kutatás célja

A NATO-támogatást elnyert kutatás célja, hogy szenzorok, vagyis kémiai és fizikai tulajdonságok érzékelésére és mérésére használt berendezések – jelenleg mechanikusan gyártott – hullámvezetőit flexibilis és környezetbarát lézeres eljárással állítsák elő. A pályázat éppen e két tényező miatt nyerte el a NATO támogatását: mert célja ipari termék előállítását, és mert környezetbarát technológián alapul.

– Brüsszelből egy fillért sem kapunk – tájékoztat a

programvezető arra a kérdésre, hogy mire költik majd a pénzt. – Az elfogadott tervnek megfelelően mi megrendeljük a szükséges eszközöket, berendezéseket, a NATO pedig a gyártónak kifizeti azokat. A probléma csak az, hogy a magyar vámjog nem ismer ilyen konstrukciót. És az sem világos, mi történik majd, ha magyar cégtől rendelünk. Mert a NATO kikötötte: áfát nem fizet. Sőt, munkabért sem. Ezért ahhoz, hogy indulhassunk ezen a nemzetközi megmérettetésen, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság is adott 10 millió forintot, jórészt a kutatásban résztvevők fizetésére.

Új munkakultúra

A három éves program végcélja, hogy a szegedi kutatásokon és a külföldi partnerekkel történő tudományos együttműködésen alapuló a hazai gyártó új termékkel jelentkezzen a piacon. A JATE-n a belga egyetemmel közösen egy optikai elven működő szenzor fejlesztenek ki. A feldolgozó és gázok analízisére alkalmas eszközre komoly igény van a környezetvédelemben. A római és a román intézetek viszont felületi akusztikus hullámvezető szenzort állítanak elő, így lehetőség nyílik a kétféle szenzor összehasonlítására.

– Ebben a kutatási programban rákényszerülünk arra, hogy a tudományos „élvezkedés” helyett a sok év alatt összegyűlt tudást olyan konkrét feladatra összpontosítsuk, melynek célja egy társadalmilag hasznos, gazdaságilag eladható termék. Más, az itthoni akadémiai gondolkodásmódtól eltérő, de a fejlett ipari országokban már megszokott kultúrái munkakultúrát igényel tőlünk az, hogy az ipari partnerrel folyamatosan együttműködve dolgozzunk – mondja a programvezető. Kérdésekre, hogy jó-e mindez egy egyetemi kutatóknak, elmondja, örömei leli az új feladatban. – Egy kutatót minden kihívás mozgósít – véli Szörényi Tamás.

Keczer Gabriella

● A 2000. év és a számítógépek Hardvertesztek

Akármenyt is beszélünk az y2k problémáról, annak különböző rétegeiről, a megoldások módjairól, előbb, vagy utóbb úgyis szembekezdünk a tenyeres-talpas valósággal, ami az „Akkor én most mit tegyek?” kérdésben ölt testet.

Tudjuk, hogy a probléma gyökere az RTC chipben keresendő. Ezt kell hát kicserelelni, vágathatunk rá. Ám az RTC cseréje leginkább a teljes alapcserével valósítható meg, ami ugyan a hardver szállítónak vonzó lehetőség, ám némileg arra hasonlít, amikor a felesleges fürdővízzel együtt a kevésbé felesleges gyermeket is kiöntjük. Szóval célszerűbb lenne kissé árnyaltabb megoldásokban gondolkodni.

Tovább nehezíti életünket az, hogy az intelligens BIOS-ok képesek korrigálni az RTC-től kapott hibás évszázadot. Ilyen esetben nincs tennivaló, mindössze azt kell eldönteni, hogy BIOS-unk kellően intelligens-e. Ám akármilyen is, nem képes a hibásan kezelt szökőév következményeit korrigálni, tehát lehet, hogy mégiscsak tenni kell valamit, legalábbis ellenőrizni az RTC és a szökőévek viszonyát. A keszkesza helyzet feloldására jöttek létre a PC hardver tesztek, melyek segítségével eldönthető, hogy géptünk érintett-e, és ha igen, milyen szinten érintett, sőt az esetek egy részében kéhez kapjuk a kompatibilitás biztosító megoldást is. Ezek a tesztek szimulációs eljárással ellenőrzik géptünk viselkedését. Előre állítják az RTC dátum- és időegységeit, majd ellenőrzik, hogy a millenniumi átfordulás során maga az RTC ill. a BIOS helyesen kezeli-e az évszázadot. Ezek az ún. átfordulási tesztek. Ám ezzel még

nincs vége, mert külön meg kell vizsgálni azt az esetet, amikor számítógépünk kikapcsolt állapotban éli át az ezredfordulót. Gondoljunk csak meg, ez azoknál a gépeknél lényeges, amelyeknek a BIOS-a már képes az RTC évszázad regiszterének beállítására, ám mindez hiábavaló, ha a gép ki van kapcsolva. A megtartási teszt azt vizsgálja, hogy képes-e az RTC megőrizni a beállított évszázad regiszter tartalmát. Ez elég furcsa feltevésnek tűnhet, ám a gyakorlat azt mutatja, hogy számos PC éppen ezen a teszten bukik meg. Végül külön csoportot alkotnak a szökőévet ellenőrző tesztek. Ezek először is megnézik, hogy az RTC a 2000. évet szökőévnek érzi-e. A következő három év nem szökőév, míg nem 2004 ismét csak az. Mindezeket az RTC chip áramköreinek fel kell ismerenie. Valójában a teljes bizonyossághoz meg kellene nézni azt is, hogy 400 év múlva, azaz 2400-ban hogyan működik géptünk RTC-je, ám az nem valószínűsíthető, hogy napi munkaeszközünk megéri ezt a matuzsálemi kort, így azután ennek ellenőrzése rendszeresen elmarad.

A hardver tesztek nem drága termékek, számos közülük az Internetről ingyen letölthető. Használatuk feltétlenül javasolt, már csak azért is mert az y2k kompatibilitás-tesztet könnyen elrontathatjuk egy-egy nem eléggé meggondolt kártya cserével, vagy új szoftver megvásárlásával. Az y2k kompatibilitás, akárcsak egészségünk fenntartása, folyamatosan újratelődő feladatot ró ránk, és ezt saját biztonságunk érdekében célszerű nem emberi élmunkával, hanem automatikus eszközökkel biztosítani. (Folytatjuk)

Maróti György

VÉGtelenül haláli

Halálközeli élményekről szól Mészáros Emese könyve, a VÉGtelenül, nem irodalomközeli, hanem irodalmi módon. Ezzel együtt egyévtől nem nagyon lehet elolvasni, mert az embernek még a haláltól is elmegy a kedve, nemhogy az élettől. Viszont, ha nem is egy szuszra, mindenképpen érdemes elolvasni.

Mészáros Emese – Szegeden is dolgozott újságíróként – interjúkötetet állított össze, olyan emberekkel beszélgetve, akiknek az átlagosnál több közük van a halálhoz. Nyilatkozik – e sorrendben – megmentett öngyilkos, kaszkadőr, gyilkos, bűrő, halálos beteg, tűzoltó, mentős, jósnő, pap, temetkezési vállalkozó, boncmester, hamvasztómester, szülész-nőgyógyász, gyermekeiért küzdő apa, pszichológus, politikus, művész, halott – igen, a halott –, s az asztrológus. Ennyit a témáról. Az élet legnagyobb abszurditásának mélységeitől, az öngyilkolástól az asztrológus képviselte magasságokig ível a mű, és az ív össze is ér. A kör közepe táján a pap-temetkezési vállalkozó-boncmester-hamvasztómester négyes nyilatkozata lehet, egyik a lélek, a három másik a test gondját viseli az eltávozás kapcsán, kvázi ők helyezkednek el legtovább a haláltól. Ám a

majdnem kívülálló sok érdekes részletet tud arról, amiről a bévülálló nem annyira – így egészítik ki egymás mondanóját, kívül-belül körbejárva a témát. Ennyit a szerkezetéről. Az író – látszólag – szenvedtlen hozzáállást tanúsít a beszélgetések során, az öngyilkos mondanóját éppoly valóságos-előidéző hallgatagsággal, mindig jókor föltett kérdésekkel kezeli, mint a gyilkosát; a boncmester, hm, életéről megállapítja a holtról („Az ember a legbüdösebb. Ez az igazság!”) éppúgy nem zökkenti ki ebből, mint az, hogy médium útján megszólal a halott. Ennyit a szemléletről. Sok érdekességet tartalmaznak az interjúk. A temetkezési vállalkozó például elmondja: „Megfigyeltem, ki választ magának területeket a halál. Az egyik faluban több, mint fél évig nem volt haláleset. Amikor elkezdődött, két hét alatt nyolc halottat temetünk onnan. A mellette lévő faluban teljes volt a csend. Aztán hirtelen ők indultak be. Meg sem álltak tíz halottig. Egy nap kétszer is fordultunk. A boncmester ilyenkor azt mondja, beférkőzött oda a halál”. Következtetés nincs, vonja le maga mindenki. Kellő óvatossággal, a kötet okvetlen elolvasandó.

(Mészáros Emese: VÉGtelenül. Seneca, 1998)

Farkas Csaba